

Valtiovarainministeriö

Asia: Lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta
Viite VM065:00/2012

Kauniaisten kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 13.8.2014 antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta:

Kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)

Kauniaisten kaupunki pitää voimassa olevan lain määritelmää riittävänä ja katsoo, että pykälän 2 momentti uudesta kunnan toiminnan käsitteestä on turha.

Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)

Ei huomautettavaa.

Kuntatalousohjelmasta (12 §)

Ei huomautettavaa.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)

Kauniaisten kaupunki pitää valtuuston toimikauden alkamista kalenterivuoden alusta nykylainsäädännön mukaisesti huomattavasti selkeämpänä vaihtoehtona. Nykyjärjestelmässä talousarviovuosi ja siihen kohdistuvat poliittiset vastuut ovat selkeitä. Strategisena päätöksentekuelimenä valtuuston toiminnan aikajänteen ja perspektiivin tulee olla huomattavasti pitkäjänteisempi kuin fokusointi valtuustokauden ensimmäiseen vuoteen.

Uuden valtuuston on tarkoituksenmukaista paneutua rauhassa mm. toimintaympäristössä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin ja kaupungin strategiaan ja vahvistaa ajallaan talousarvio ja taloussuunnitelma. Pelkkä talousarvion hyväksyminen ei ole riittävä peruste aikaistaa toimikauden käynnistämistä.

Edelleen on syytä huomioida vaalien ja valtuustokauden alkamisen välisen ajan huomattava lyheneminen. Uuden valtuustokauden toiminnan käynnistäminen, eli poliittinen valmistelu, neuvottelut luottamushenkilöpaikkojen jakamiseksi ja toimielinten asianmukaiset valintapäätökset ym. vaalien jälkeiset käytännön tehtävät uuden valtuustokauden käynnistämiseksi (täytäntöönpanot, uusien luottamushenkilöiden yhteystietojen kokoaminen, käyttöoikeuksien perustaminen, perehdytyskoulutukset ym.) osuvat erittäin hankalaan ajankohtaan kesällä, jos uusi toimikausi alkaa heti vaalien jälkeen kesäkuun alusta. Lisäksi on huomioitava ehdotus kuntavaalien toimittamisesta huhtikuussa, mikä käytännössä – toisin kuin lokakuussa pidettävien vaalien osalta – tarkoittaa ainakin vaalien valmisteluiden ja todennäköisesti myös äänestysajankohdan osumista pääsiäisen yhteyteen. Paitsi että tämä vaikeuttaisi toimintaa muutenkin runsaasti

valmistelua vaativissa kuntavaaleissa, se saattaisi myös vaikuttaa kielteisesti äänestysaktiivisuuteen. Lopuksi todettakoon, että mahdollisten uusintavaalien vaikutusta valtuuston toimikauden pituuteen ja alkamiskuukauteen ei ole laissa huomioitu.

Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)

Nykyinen järjestelmä, jossa valtuuston koko on säännelty ja vaihtelee kuntakoon mukaan on selkeä ja yksiselitteinen. Kauniaisten kohdalla valtuutettujen lukumäärä vähenisi 35:stä 27:ään, mikäli ehdotetut asukasluvun mukaiset vähimmäislukumäärät vahvistetaan.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku)

Kaupunki katsoo, että kunnalla tulee olla harkintavalta siitä miten asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumista ja vuorovaikutusta kunkin erillisen asian kohdalla jopa tapauskohtaisesti harjoitetaan.

Kauniaisten kaupunki pitää asiakaslähtöisimpänä menettelynä ns. spontaaneja kuulemistilaisuuksia eikä katso, että pakollisilla ”vaikuttamistoimielimillä” mitenkään edistetään eri kuntalaisryhmien mielipiteiden välittymistä päätöksentekoon. Käytössä olevat vapaamuotoiset menetelmät kuten aloite- ja lausunnonanto-oikeus, kuulemiset, päättäjien tapaamiset, asukasillat, kyselyt jne. ovat toimivia eivätkä ainakaan tunnu yhtä raskailta ja byrokraattisilta kuin usein hallintojärjestelmän alle organisoidut ns. pakolliset toimielimet.

Päinvastoin kaupunki katsoo, että ylisääntely kuntalaissa voi jopa haitata demokratiakehitystä kunnissa.

Kaupungissa on jo useiden vuosien ajan toiminut vapaaehtoisesti asetetut vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lisäksi lasten ja nuorten kuulemista on ohjeistettu viranhaltijoille ja luottamushenkilöille suunnatulla oppaalla ”Osallistuva lapsi ja nuori – parempi kunta”. Keskeisissä lautakunnissa (sosiaali- ja terveyslautakunta, yhdyskuntalautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnat, sivistyslautakunta, nuorisolautakunta, liikuntalautakunta) nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus.

Edelleen kaupunki katsoo, mikäli ehdotuksessa mainittujen toimielinten asettaminen säädetään pakolliseksi, että niitä koskevien pykälien 2 momentteja tulee tarkistaa niiden tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)

Toimielinmallit mahdollistavat luottamushenkilöorganisaation kehittämisen paikallisesti toimivalla tavalla ja Kauniainen pitää hyvänä sitä, että lakiehdotus tuo esille eri käytäntöjä mahdollistavat mallit kunnan johtamisjärjestelmään. Myös kunnanhallituksen keskeisen aseman korostamista kunnan johtamisessa, Kauniainen pitää tärkeänä.

Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)

Kunnissa mahdollisten tehtävien osoittaminen hallintoa kasvattaville alueellisille

toimielimille voidaan sinänsä määritellä kunnan sisäisin sääntelyin ilman lakisääteilyä. Toisaalta hyvä, että laissa selkeästi mahdollistetaan alueellisten toimielinten asettaminen.

Kuntastrategiasta (39 §)

Kauniainen on muiden kuntien tavoin jo vuosikautia laatinut valtuuston hyväksymän valtuustokaudelle ulottuvan kuntastrategian linjaamaan ja ohjaamaan kunnan kehitystä ja taloutta. Kaupungin strategiassa huomioidaan muun muassa hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen, taloudelliset realiteetit ja henkilöstöpoliittiset tavoitteet.

Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)

On hyvä että kaupunginhallituksen vastuuta täsmennetään esim. kunnan puhevallan käyttämisestä ja että kunnan omistajaohjauksen sekä toimintojen ja palvelutuotannon hallinnan yhteensovittamisen merkitystä korostetaan. Kaupunginhallituksen aseman korostamista uudessa laissa työnantajana ja henkilöstöpolitiikasta vastaavana on myös nähtävä henkilöstöpoliittisesti merkittävänä viestinä. Säännös puheenjohtajan tehtävistä poliittisen valmistelun johtajana korostaa myös kaupunginhallituksen asemaa. Toisaalta tulisi määritellä mikä valmistelu kaupunginhallitukselle on ”poliittista” ja mikä ei. Poliittisen ja ammatillisen johdon välisen työnjaon selkeyttäminen nähdään myös myönteisenä uudistuksena.

Johtajasopimuksesta (43 §)

Kauniaisten kaupunki katsoo että pykälä pakollisen johtajasopimuksen tekemisestä ei ole tarpeellinen.

Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47-49 §)

Hyvä uusi säännös, joka terävöittää kunnan harjoittamaa omistajaohjausta omistajana tai jäsenenä yhtiöissä, yhteisöissä, säätiöissä tms. ja selkeyttää kaupunginhallituksen tehtävää konsernijohtona. Tukee riittävän talouden ym. asiantuntemuksen merkitystä kunkin toimialan tytäryhtiöiden toimielinten kokoonpanoissa.

Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)

Ei huomautettavaa.

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)

Ei huomautettavaa.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)

Ei huomautettavaa.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)

Kaupunki katsoo, että sidonnaisuuksista ilmoitusvelvollisuus tulee myös ulottaa taloudellisesti merkittävistä hankinnoista päättävälle viranhaltijoille.

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)

Kaupunki pitää säännöstä puutteellisena ja yksinomaan kunnan tehtäviä lisäävänä byrokratiana.

Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)

Kaupunki katsoo, että otto-oikeuden rajaamista koskevassa pykälässä tulee säilyttää mahdollisuus hallintosäännöllä antaa otto-oikeus lautakunnille, eli kunnalla tulee olla harkintavaltaa järjestää hallintonsa organisaatiossaan toimivalla tavalla.

Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99-101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)

On sinänsä hyvä asia, että asioista voidaan jatkossa päättää myös sähköisessä kokouksessa tai sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Sähköistä päätöksentekomenettelyä tulisi kuitenkin myös voida sallia esim. sähköpostin välityksellä. Erillisen suljetun sähköisen päätöksentekojärjestelmän vaatiminen lisää byrokratiaa ja kustannuksia. Asian ei myös tulisi siirtyä automaattisesti kokouksen käsiteltäväksi jos jäsen on esim. unohtamisen tai esteen takia jättänyt kantansa ilmaisematta, vaan määräaika tulisi olla mahdollista pidentää.

Koska erityislainsäädännössä on veloitteita julkisten kuulutusten ilmoitustaulun käyttöön, tulisi selvä maininta tästä lisätä 109 §:ään. esim. lisäämällä että ne julkaistaan julkisten kuulutusten ilmoitustaululla erityislainsäädännössä niin vaatiessa.

Koska uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta, olisi suositeltavaa, että 104 §:n 2 momentti säädettäisiin koskemaan myös kunnallisia vaaliviranomaisia. Vaihtoehtoisesti tulisi säännöksessä ainakin viitata vaalilain poikkeaviin säännöksiin keskusvaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan osalta.

Lakiluonnoksen 141 § 1 momentin viimeinen virke ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilötiedot on poistettava tietoverkosta viimeistään muutoksenhakuajan päättyessä ja 3 momentin viimeisen virkkeen sanamuotoa on syytä tarkentaa siten, että yksiselitteisesti ilmenee mistä päivästä alkaen määräaika lasketaan. Salassa pidettävät päätökset perustunevat useimmiten erityislainsäädäntöön, jossa muutoksenhaku yleensä on rajoitettu asianosaisiin. Mikäli pykälän 4 momentin säännös kuitenkin edelleen katsottaisiin tarpeelliseksi ehdotetaan, että lisäksi säädellään siitä miten tiedotetaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määräjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta

kuntayhtymiin (111 §)

Ei huomautettavaa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)

Ei huomautettavaa.

Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)

Ei huomautettavaa.

Tilintarkastuksesta (123 §)

Ei huomautettavaa.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)

Ei huomautettavaa.

Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku)

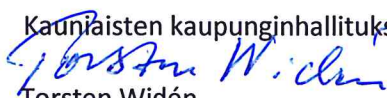
Ei huomautettavaa.

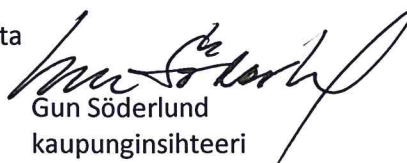
Lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä

Ei huomautettavaa.

Lopuksi Kauniaisten kaupunki toteaa, että vaikka kuntalain uudistuksessa on pyritty vastaamaan tarpeeseen tehostaa kuntien toimintaa, ei tavoiteltu nykyaikainen ote turhan sääntelyn purkamiseksi sekä kuntien tehtävien ja byrokratian vähentämiseksi tässä toteudu. Päinvastoin lakiesitys sisältää lukuisan määrän uusia, kuntia velvoittavia säännöksiä, jotka eivät kevennä hallinnon menettelytapoja toivotulla tavalla. Kuntalaki on edelleen yleislaki kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämiseen, eikä sisällä merkittäviä palvelutoiminnan tehostamisen mahdollisuuksia. Erilaisiin kuntakohtaisiin ratkaisuihin on kevyemmälläkin sääntelyllä ollut mahdollisuus nykyisenkin lainsäädännön puitteissa ja valtaosa nyt käsiteltävänä olevassa luonnoksessa pakollisiksi esitetyistä toimenpiteistä (esim. kunnan taloussuunnitelun ohjausta, sähköisiä toimintatapoja, osallistumiskeinoja, vuorovaikutusta koskeva sääntely) ovat jo laajasti käytössä. Lisäksi lakiluonnos sisältää luvattoman paljon epämääräisiä teknisiä puutteita ja horjuvaa sääntelyä, jota tulee täsmentää sen tulkinnanvaraisuuden vuoksi.

Kauniaisten kaupunginhallituksen puolesta

Torsten Widén
kaupunginjohtaja

Gun Söderlund
kaupunginsihteeri

